

החצר נקראה "חצר אברהם לוי". על המבנים והחצר פירטתי גם בספרי הקודמים (43).

הבית העיקרי שבחצר הוא של שלוש קומות, והוא כולל חצרות פנימיות שהכניסה אליהן היא מרחוב השלשלת ומרחוב הכרי. הכניסה הראשית לחצר היא מרחוב השלשלת, אך בהמשך ברחוב הכרי, ישנה כניסה דרך המדרגות הגדולות והבולטות לכוון הרחוב (44).

הגברת אביצדק, הזכירה בדבריה חצר זו וסיפרה כי בדירה הסמוכה לחצר, גר יהודי בשם אורי המבורגר. הסיפור על אורי המבורגר הוא מעניין ומרתק. הפרטים הראשונים המצויים בידינו מתחילים מאבי המשפחה שהגיע לירושלים והוא ר' משה המבורגר – הסבא רבא של אורי. בני הסבא, הם האחים נתן ופנחס המבורגר – מייסדי "בנק המבורגר" בשוק "הבטרק".

איש צנוע היה אורי המבורגר. הסופר החרדי נ' בן אברהם, ב"סיפורים ירושלמיים", כתב עליו דברים מעניינים (45). הוא ראה בו את אחד מצדיקי ירושלים.

אורי שינה את מקום מגוריו מדי פעם בפעם. תחילה הוא גר בשכונת שערי חסד, בעת ייסודה. לאחר מכן עבר לגור בשכונת כנסת הסמוכה, ולבסוף עבר לגור ברחוב הכרי שבעיר העתיקה. למעשה ר' אורי "גויס" לעבור לגור באזור מיוחד זה ברובע המוסלמי.

כפי שכבר כתבתי, בשנות השלושים של המאה שחלפה, פרצו בעיר העתיקה פרעות קשות מצד הערבים כלפי האוכלוסייה היהודית. המשפחות היהודיות החלו לעזוב את בתיהם, והאזור החל להידלדל מתושביו היהודים. ראשי הציבור פנו ליהודי העיר וביקשו לבוא להתגורר באזור זה שבעיר העתיקה, בדירות שפנו.

אורי המבורגר היה בין המעטים שנענו לקריאה זו, ועבר לגור ברחוב הכרי. דירתו הייתה סמוכה לחצר אברהם לוי, אך מעט צפונה, מול חצר שנקראה – "חצר שיפורה הטוחנת" – שעליה ידובר להלן. בדירה ברחוב הכרי גר אורי במשך שנתיים, מ-1932-1933.

בנושא זה כותב גם הסופר נ' בן אברהם ב"סיפורים ירושלמיים":

"שוב עבר לעיר העתיקה, כאשר הושיבו יהודים בחינם, למשך שנתיים, ברחוב חברון, כדי לחזק את הישוב היהודי..."

בהמשך מאמרו, מביא נ' בן אברהם, עובדות מעניינות על קשר ישיר של ר' אורי לחצר רייסין ולבית הכנסת, ודבריו בנושא רלוונטיים מאוד:

"(ר' אורי)... היה קורא בתורה, ב'רייסיסער מאדראש' (בית המדרש של רייסין),

שבו היו גבאים ר' נחמיה חשין ויבל"ח ר' יעקב רקובסקי" (46).

בשנת 1935 לאחר שגר ברחוב הכרי, עבר ר' אורי לגור ב"בתי מחסה" שברובע היהודי, ושם הוא גר עד נפילת העיר העתיקה לידי הירדנים בשנת תש"ח-1948. עם כניעת היישוב היהודי בקרבות תש"ח, נלקחו הלוחמים היהודים לשבי לעבר הירדן, והזקנים והילדים, וביניהם אורי, הועברו לגור בשכונת קטמון שבעיר

החדשה, יחד עם שאר הפליטים שגלו. אורי המבורגר היה ברוב שנותיו "מלמד דרדקי" ומגיד שיעורים בתורה.

נ' בן אברהם מספר בספריו כי הכיר את ר' אורי משכונת קטמון, והוא כותב כי הוא היה "גמ"ח מהלך". בכיסיו נמצאו תמיד כל מיני חפצים, שבהם סייע ועזר לכל נזקק. הוא פתח בביתו חברת "לינת הצדק", וכל מי שנזקק למכשיר רפואי, בא אליו ושאל אותם, תמורת משכון.

ר' אורי מילא גם תפקיד ציבורי מיוחד בזמן הקרבות שהתחוללו ברובע היהודי, בתש"ח.

היישוב היהודי בעיר העתיקה במלחמת תש"ח, היה במצור. בקרבות נהרגו ונפצעו מידי יום ביומו לוחמים וכן אנשים מבין האוכלוסייה האזרחית. ר' אורי עסק באותם ימים במעשי חסד של אמת, כאשר במו ידיו, הביא לקבר ישראל בתוך החומות, את עשרות הלוחמים והאזרחים שנהרגו – בחלקה מיוחדת שיוחדה לכך.

קבורת חללי המלחמה ברובע היהודי – בשנת תש"ח
השני משמאל - הוא הרב אורי המבורגר.

את אשר עבר על אנשי העיר העתיקה, בימי המצור והמלחמה, העלה ר' אורי על הכתב במכתב קורע לב שכתב לבניו. המכתב פורסם ב"לוח ירושלים" של נ' ברינקר בשנת תש"ט-1949.

שמו של אורי מופיע גם במאמר נוסף מתקופת תש"ח. איש החינוך וחוקר ארץ ישראל – ישעיהו פרס, שזכר לעיל, במאמר בשם: "אם אשכחך ירושלים" – לתולדות היישוב היהודי בין חומותיה של ירושלים, שפורסם ברבעון "ירושלים", מתשרי תש"ט כותב:

"שנתיים לפני החורבן (הכוונה לנפילת העיר העתיקה במלחמת תש"ח), התעורר אורי סגל המבורגר, בן לדור שלישי בעיר העתיקה, ויסד ברחוב היהודים בית דפוס במטרה לעזור במידת מה בפיתוח חי הכלכלה של היישוב הישן".

לד. מסיפורי שמעון ברמץ

אביא עתה דברים נוספים מפי ידידי הוותיק, שמעון ברמץ על האזור ועל אורי המבורגר.

שמעון נולד בעיר העתיקה, והוא בעל ידע רב בתולדות היישוב הישן בירושלים בכלל ושל העיר העתיקה בפרט. הוא בין היחידים שממנו יכולים לדלות ולשאוב סיפורים ועדות חיה על ההווי הססגוני של החיים בחצרות ירושלים ובבתיה מלפני עשרות שנים. זיכרונותיו וסיפוריו מלווים אותנו גם בסיורנו בחצר "כולל רייסין" וסביבתה.

למרות שהוא היה גר ברובע היהודי, הרי מידי פעם, הוא הגיע גם לאזור שבו היו גרות משפחות יהודיות ברובע המוסלמי, ברחוב הכרי ומעלה חלדיה וסביבתם. כד למשל. הוא סיפר לי כי בשנים 1932-1933. בהיותו ילד בו 10-11. הוא נהג לשחק באזור עם הילדים היהודים, ובמשחקים אלה היו משתתפים גם הילדים הערבים מהסביבה.

בדרך כלל היו המשחקים נערכים על המדרגות הגבוהות של חצר אברהם לוי, הקיימות עד היום באותו מצב.

שמעון ציין, כי בבית א' לוי, שבתחילת רחוב הכרי, גר בתקופת המנדט קצין המשטרה היהודי, בשם סופר.

בשנים מאוחרות יותר, היה שמעון ברמץ מגיע בשבתות לאזור, כדי להתפלל בבית הכנסת רייסין תפילת מנחה גדולה. הוא היה נפגש עם אליהו רקובסקי, בנה של הגברת ציפורה רקובסקי-אביצדק ועם אחיו (47).

עלי להוסיף כי בשנות הארבעים של המאה שחלפה, היינו, שמעון ברמץ, אליהו רקובסקי, וכותב שורות אלה, חברים בארגון הנוער הדתי, "ברית החשמונאים" בירושלים.

שמעון ברמץ סיפר לי, כי אורי המבורגר ובנו חיים, גרו בשנות השלושים, בבית שבתחילת רחוב הכרי. בבית השלישי מצד ימין של הרחוב היה בית המלאכה של ר' גרשון ליפשיץ הנפח, שעליו אספר להלן.